

Rapport
van de Raad van Toezicht en Advies
voor de Theologische Studie-Begeleiding
ter bespreking op de
Landelijke Vergadering Lelystad 2004

1. Inleiding

Dit verslag betreft de periode 1 augustus 2000 tot en met mei 2003.

We willen hier allereerst onze dankbaarheid uit spreken: de Here God heeft in zijn genade het mogelijk gemaakt dat we - als Studiebegeleiders en als Raad - ons werk in het kader van de begeleiding van onze aanstaande predikanten ten dienste van de Nederlands Gereformeerde kerken konden verrichten. Naar het oordeel van de Raad heeft het begeleidende werk van de predikanten Dekker, Van der Dussen en Schaeffer ook in deze verslagperiode een wezenlijke bijdrage geleverd aan de vorming van onze aanstaande predikanten.

2. Raad van Toezicht en Advies.

De leden van de raad worden door de regiovergaderingen benoemd; zo heeft elke regio haar eigen afgevaardigde in de raad. Bijna alle regio's hebben naast een primus-afgevaardigde ook een secundus-afgevaardigde aangewezen: daardoor is enigszins gewaarborgd dat op elke vergadering van de raad elke regio vertegenwoordigd is.

Van de kerken en de regio-afgevaardigden wordt verwacht dat zij er zorg voor dragen dat aan de zaak van de begeleiding van de theologische studenten jaarlijks aandacht wordt gegeven in een regiovergadering. Daarbij zou onder meer gesproken moeten worden over de pastorale aandacht voor de studenten en de voortgaande vorming van de beginnende predikanten.

Op dit moment (voorjaar 2003) is de raad als volgt samengesteld:

Drs. J. Kiers	(Alkmaar-Zaandam)
Dr. K.R. Veenhof	(A'dam-Haarlem) <i>tweede voorzitter</i>
Dr. C.J. Bos	(Arnhem) <i>algemeen adjunct</i>
Vacature	(Dordrecht-Gorkum)
Drs. J.M. Mudde	(Enschede)
Drs. B. Wesseling	(Den Haag)
Dr. J.P. van Riessen	(Harderwijk)
Ds. H.J. Zuidhof	(Kampen)
Ds. K. Muller	(Noord-Nederland) <i>voorzitter</i>
D.H. Janse	(Schiedam)
Ds. M. Janssens	(Utrecht)
H.G. Lakerveld	(Zuid-Nederland)

Gerekend vanaf de LV Amersfoort hebben de volgende leden de raad verlaten:

Drs. K. Holwerda (regio Dordrecht-Gorkum) - wegens het aannemen van een beroep naar een Hervormde gemeente. Gedurende vele jaren heeft hij een actieve rol gespeeld binnen de raad.
A. de Ruiter (regio Zuid-Nederland) - wegens ziekte. Op 24 oktober 2002 is br. De Ruiter overleden.
De raad denkt met dankbaarheid aan zijn warme belangstelling voor de TSB.

Als secretaris fungeert W. van Rijnsouw (Benedictijnenhove 65, 3834 ZC Leusden, tel. 033-4951227,

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

e-mail: w.van.rijnswou@hetnet.nl); als penningmeester: C.H. Visser. Beiden zijn geen stemhebbende leden van de raad.

De raad vergadert ongeveer vier keer per jaar.

3. De Theologische Studie-Begeleiding

De onderhavige verslagperiode is de tweede periode waarin de tweede generatie studiebegeleiders namens de kerken de theologie-studenten begeleiden op hun weg naar het ambt van Dienaar van het Woord. Van alle drie begeleiders geldt dat zij zelf eerder voorwerp van begeleiding waren door de predikanten drs. H. de Jong, drs. O. Mooiweer en drs. H. Smit.

Drs. Henk Smit en drs. Otto Mooiweer zijn overleden in de periode na de laatste landelijke vergadering, nl. op resp. 18 dec. 2001 en 10 april 2003. Met dankbaarheid gedenken wij de wijze waarop zij hun van God ontvangen gaven hebben aangewend voor de begeleiding van de studenten en ten dienste van de kerken.

Zoals de eerste generatie studiebegeleiders voor een derde van hun werkzaamheden aan de TSB waren afgestaan, zo geldt dat ook voor de tweede generatie. Daarbij is de begeleidingsarbeid van drs. J. Dekker (Amstelveen) vooral gericht op de bijbelvakken, die van dr. A. v.d. Dussen (Eindhoven) op de dogmatische vakken en die van drs. J.C. Schaeffer (Nunspeet) op de kerkgeschiedenis en de praktische vakken.

Daarnaast vervullen alle drie een rol in de meer persoonlijke begeleiding (mentoraat) van de studenten.

De Theologische Studie-Begeleiding is voor Nederlands Gereformeerde theologie-studenten, die begeren het ambt van predikant in onze kerken te gaan vervullen, een wezenlijk onderdeel van hun opleiding.

Uit het in 2002 vernieuwde en aangevulde 'groene boekje' (Theologische Studiebegeleiding van de Nederlands Gereformeerde Kerken - Informatie en regelingen) citeren we het volgende:

"Deelname aan de TSB is geen vrijblijvende zaak. Van elke Nederlands Gereformeerde student, die zich voorbereidt op het ambt van dienaar des Woords, wordt verwacht dat hij vanaf het begin van zijn studie actief deelneemt aan het TSB-werk. Verwacht wordt dat de studenten minimaal 5 jaar lang, minimaal 90% van de vergaderingen bijwonen. ... Bij kerkelijke examens is een TSB-attest vereist. Dit attest heeft betrekking op de deelname, zowel kwalitatief als kwantitatief, aan de TSB-bijeenkomsten." Wellicht ten overvloede wijst de Raad er nog eens op dat dus ook voor het verkrijgen van een preekconsent in onze kerken een TSB-attest noodzakelijk is. Het is wenselijk dat de inhoud van dit attest in de betreffende regiovergadering meer dan louter formele aandacht krijgt.

Overigens wil de Raad er graag voor pleiten dat t.a.v. de kerkelijke examens een landelijk uniforme werkwijze wordt gehanteerd. Deze lijkt nu per regio nogal te verschillen. Ons is bekend dat vanuit één van de regiovergaderingen een concreet voorstel inzake de kerkelijke examens is gedaan. De raad is - zonder daarmee een oordeel uit te spreken over de inhoud van dit voorstel - ingenomen met dit initiatief.

Deelname aan de TSB is voor hen, die staan naar het ambt van predikant, vanuit de kerken verplicht gesteld. Aan het deelnemen aan de TSB zijn daarom voor de studenten geen kosten verbonden. Omdat vaak nog niet duidelijk is of een student werkelijk het predikantsambt in onze kerken begeert, wordt deze regel op alle TSB-deelnemers toegepast.

Een van de studenten fungeert als secretaris van de TSB. Hij verzorgt de verzending van de stukken (o.a. de studiemap), regelt de reiskostenvergoeding en beheert de presentielijsten. Tevens fungeert hij tijdens de TSB-dagen als beheerder van het gebouw en de keuken. Voor zijn werkzaamheden ontvangt

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

hij enige vergoeding. Op dit moment (voorjaar 2003) wordt deze functie vervuld door: Jan Kees Nentjes, Parelvisserstraat 333, 7323 BR Apeldoorn, tel. 055.3667886, E-mail: nentjes@hetnet.nl. Bij de secretaris van de TSB zijn (tegen kostprijs) zowel de studiemap (lezingen) als het 'groene boekje' (met uitgebreide informatie over de TSB) te verkrijgen. De inhoud van het 'groene boekje' is ook te vinden op de TSB-internetsite (www.ngk.nl/tsb).

3.1. Het TSB-programma

Per jaar worden een begeleidingsweekend (aan het begin van het seizoen) en acht - zaterdagse - begeleidingsdagen belegd. Eén van de begeleidingsdagen is een exegesedag die door de TSB in samenwerking met het Nederlands Gereformeerd Seminarie wordt georganiseerd. De leiding berust bij toerbeurt bij de TSB of het Seminarie.

De gewone studiedagen worden in de regel gehouden in het gebouw van de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Apeldoorn. Een van de begeleiders heeft de leiding van de dag en een van de studenten verzorgt de dagopening.

De begeleider die niet belast is met de leiding of een lezing heeft verzorgd, neemt zijn plaats in tussen de studenten.

Doorgaans wordt één dagdeel besteed aan een door één van de studenten gemaakte preek en is het andere dagdeel bestemd voor de bespreking van een speciaal onderwerp. Dit speciale onderwerp wordt ingeleid door een - doorgaans tevoren toegezonden - lezing van één van de begeleiders. Een enkele keer wordt een inleider van buiten de kring van de begeleiders aangetrokken.

Bij de preekbespreking gaat het zowel om vorm als inhoud. Eén van de studenten krijgt de rol van 'blinde criticus' toebedeeld: hij heeft de preek tevoren niet kunnen lezen en spreekt zijn oordeel uit op grond van hetgeen hij tijdens het houden van de preek gehoord (en gezien) heeft. Daarnaast zijn twee studenten aangewezen die zich met name richten op de exegetische en homiletische aspecten. Op elk onderdeel volgt telkens een algemene bespreking. De begeleiders sluiten - elk voor het eigen vakgebied - bij de bespreking aan en ronden die af. De begeleiders geven aan de predicator een preektekst op. Daarbij wordt gelet op een goede verhouding tussen teksten uit het Oude Testament, het Nieuwe Testament en de Heidelbergse Catechismus.

Een enkele keer wordt er geen tekst maar een actuele situatie opgegeven (bijv. Tweede-Kamerverkiezingen) naar aanleiding waarvan de predicator zelf een tekst mag kiezen.

Getracht wordt - o.a. in samenwerking met het Nederlands Gereformeerde Seminarie - regelmatig expliciete aandacht te geven aan de preekpresentatie. Daarbij moet gedacht worden aan alles wat met de voordracht te maken heeft. Daarvoor wordt zo mogelijk ook gebruik gemaakt van een externe deskundige.

Door de begeleiders zijn 'Aanwijzingen voor de predicator' opgesteld; deze aanwijzingen bedoelen de student behulpzaam zijn bij het maken van een preek. Ook voor de preekcritici, de lectores en de studenten, die de dagopening verzorgen, is er een instructie.

Als regel verzorgt een van de studiebegeleiders de lezing. Voor de bespreking van een lezing worden telkens twee studenten aangewezen om vragen en opmerkingen bij de lezing te maken. De lezingen betreffen regelmatig een recent en spraakmakend theologisch boek.

De besprekingen vinden in een goede en harmonieuze sfeer plaats, zonder dat dit betekent dat de deelnemers elkaar al te zeer sparen.

De bijeenkomsten worden als regel bijgewoond door een van de leden van de raad; deze brengt schriftelijk verslag uit aan de raad.

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Voor wat de lezingen betreft geven we u hierbij een overzicht van de onderwerpen die vanaf mei 2000 tot mei 2003 aan de orde zijn gesteld.

- Drs. G. Bronsveld, *Het persoonlijke geloofsleven van de pastor* (sept. 2000)
- Drs. J.C. Schaeffer, *Beroepscode voor pastores* (i.v.m. met de instelling van het "Meldpunt seksueel misbruik in pastorale relaties"; sept. 2000)
- Dr. A. van der Dussen over H.W. de Knijff, *Sleutel en Slot. Beknopte geschiedenis van de bijbelse hermeneutiek* (okt. 2000)
- *Exegesedag* over *Ps. 8 en Hebr. 2:5-9* en de homiletische toespitsing ervan, samen met het NGS (nov. 2000)
- Drs. J. Dekker over B. Becking -M. Dijkstra (red.), *Eén God alleen....? Over monotheïsme in Oud-Israël* (dec. 2000)
- Drs. F. Gerkema, *Charismatische Vernieuwing* (jan. 2001)
- Dr. A. van der Dussen, *Zondagsheiliging* (febr. 2001)
- Drs. J.C. Schaeffer, *Aanstaande zondag preken! Doelstellingen bij het maken van een preek?* (mrt. 2001)
- Drs. J. Dekker, *Recente ontwikkelingen in de Theologie van het Oude Testament* (apr. 2001)
- Ds. P. Busstra, *De gebedspraktijk van de predikant* (sept. 2001)
- Dr. A. van der Dussen, *Timemanagement van de predikant* (sept. 2001)
- Mevr. Dekker, mevr. Van der Dussen en mevr. Schaeffer, *De predikantsvrouw* (sept. 2001)
- Dr. A. v.d. Dussen, *De Kerk* (okt. 2001)
- *Exegesedag* over *Mattheüs 24*, samen met het NGS, met een lezing van Drs. J. Dekker en bijdragen van Ds. J.D. Janse, K. de Winter, J.K. Nentjes (nov. 2001)
- Prof. dr. M. te Velde (Kampen), *De breuk in de jaren '60*, met interviews door studenten van vier predikanten die de breuk hebben meegemaakt (dec. 2001)
- Dr. R. van Woudenberg, *Apologetiek* (jan. 2002)
- Drs. J. Dekker, *Is Jona ook onder de profeten? De hermeneutiek van het boek Jona* (febr. 2002)
- Dr. A. van der Dussen, *Geestelijke groei* (mrt. 2002)
- P. Kleingeld, *Tegen de stroom in. Piketpaaltjes en stippelijntjes voor missionaire gemeenteopbouw* (apr. 2002)
- Drs. J.C. Schaeffer, *De predikant als mystagoog* (sept. 2002)
- Dr. J. Douma, *Het preekproces* (sept. 2002)
- Mevr. Dekker, mevr. Van der Dussen en mevr. Schaeffer, *De geheimen in de pastorie* (sept. 2002)
- Dr. A. van der Dussen, *Introductie tot "Als in een spiegel. God kennen volgens Calvin en Barth"* (van dr. C. van der Kooi) (okt. 2002)
- *Exegese-dag* over het boek *Spreuken* (samen met het NGS, met lezing van drs. K.H. de Groot, en bijdragen van C. Lodewijk, R. Foekens en R. Oosting) (nov. 2002)
- Prof. dr. H.G.L. Peels, *"Van oud naar nieuw. De ontwikkelingsgang van het Oude naar het Nieuwe Testament"* (van drs. H. de Jong) (dec. 2002)
- Drs. J.C. Schaeffer, *Tucht* (jan. 2003)
- Dr. P.A. Heij, *In de macht van demomen? Psychiatrie en bezetenheid* (febr. 2003)
- Dr. A. v.d. Dussen, *Homofilie* (maart 2003)
- Drs. H. de Jong, *Uitverkiezing (tweede deel "Van oud naar nieuw")* (april 2003)
- Commissie Contact en Samenspreking, *Binding aan de Confessie* (mei 2003)

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Dat er voor het cursusjaar 2002-3 geen lezing van drs Dekker vermeld staat, hangt samen met de fase waarin zijn promotiestudie zich bevindt. Naar verwachting zal drs. Dekker in de loop van het volgende cursusjaar aan de Theologische Universiteit te Apeldoorn kunnen promoveren. De raad heeft hem daarvoor graag enige vrijstelling willen geven.

Naar het oordeel van de Raad laat de lijst van lezingen een evenwichtige verdeling over de verschillende theologische onderwerpen zien.

3.2. Persoonlijke begeleiding

Naast de collectieve begeleiding is er ook sprake van persoonlijke begeleiding (mentoraat).

Voor de persoonlijke begeleiding worden de studenten verdeeld onder de drie begeleiders; met dien verstande dat vanaf het begin van de stageperiode alle studenten worden toegewezen aan drs.

Schaeffer. Ten behoeve van de overdracht aan drs Schaeffer wordt in samenspraak met de betrokken student een evaluatieverslag opgemaakt.

De persoonlijke begeleiding heeft een georganiseerde vorm in het jaarlijkse mentorgesprek.

Onderwerp van gesprek zijn dan: de relatie tot God, de studie, de TSB, de Ned. Geref. Kerken, de (eventuele) partner en het (eventuele) gezin.

Mede aan de hand van de mentorgesprekken wordt een stageplaats gekozen en worden leerdoelen vastgesteld. Ook kunnen eventuele lacunes in de opleiding van de betrokken student ter sprake komen.

De jaarlijkse mentorgesprekken spelen een rol bij het opstellen van het attest voor de regiovergadering die de student heeft te examineren.

3.3. De studenten

De lijst van TSB'ers voor het cursusjaar 2002-3 bevat 35 namen. Hierbij moet bedacht worden dat niet alle TSB-studenten uit de Ned. Geref. Kerken komen en ook dat (nog) niet alle studenten voornemens zijn predikant te worden in deze kerken. Een en ander hangt samen met open karakter van de TSB.

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Overzicht van de TSB-leden over de laatste vier cursusjaren

	99/00	00/01	01/02	02/03
vrouwen	2	1	1	3
mannen	36	38	40	32
<i>Verdeling over opleidingen</i>				
TU-Apeldoorn	6	7	9	11
NGS	13	10	9	9
RU-Utrecht	8	8	9	6
TU-Kampen GKN	2	1	4	2
TU-Kampen GKV	1	4	1	0
VU-Amsterdam	2	2	0	2
RU-Leiden	1	1	1	0
RU-Groningen	1	1	0	0
'Heverlee'	0	0	1	1
'Veenendaal'	0	1	1	1
elders / afgestudeerd	4	4	6	3

Verdeeld over de verschillende opleidingsinstituten en de fases van de studie ziet de samenstelling per 1 juni 2003 er als volgt uit:

	vooropl	prop	2 ^e -3 ^e jr	4 ^e j +	afgestud	onbekend	totaal
TU-Apeldoorn	1	1	2	6			10
NGS		2		6			8
RU-Utrecht		1		3			4
TU-Kampen GKN							0
TU-Kampen GKV							0
VU-Amsterdam				1	1		2
RU-Leiden							0
RU-Groningen							0
'Heverlee'				1			1
'Veenendaal'				1			1
onbekend						1	1
Totalen	1	4	2	18	1	1	27

'Heverlee' is de Evangelisch Theologische faculteit aan het Bijbel Instituut België

'Veenendaal' doelt op de HBO-opleiding van de Evangelische Theologische Hogeschool te Veenendaal.

Vergelijking met de gegevens ten tijde van de landelijke vergadering van Amersfoort laat o.a. zien dat de verdeling over de diverse opleidingsinstituten zich enigszins ten gunste van 'Apeldoorn' hebben ontwikkeld. Deze ontwikkeling verheugt de raad.

Verder is duidelijk dat de toestroom van nieuwe studenten momenteel minimaal is. Het valt de raad op dat er tegenwoordig maar heel weinig jonge mensen zijn, die na hun middelbare school voor een studie theologie kiezen met de gedachte wellicht predikant te worden in een van onze kerken.

In dit verband moet ook genoteerd worden dat om uiteenlopende redenen sommige TSB-deelnemers geen predikant in onze kerken zullen worden.

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Te bedenken valt dat er gemiddeld (over een lange termijn gerekend) per jaar 2 à 3 studenten beroepbaar zouden moeten worden gesteld om in alle predikantsvacatures te kunnen blijven voorzien.

De laatste tijd komt het nogal eens voor dat predikanten en kandidaten uit andere kerken zich melden met de wens in een van onze kerken predikant te willen worden. Dit laatste kan er toe leiden dat beroepbare studenten uit de eigen kerken bij het beroepingswerk gepasseerd worden ten gunste van hen die 'van buiten' komen. U kunt zich wellicht voorstellen dat dit bij - met name - de studenten in de eindfase van hun studie vragen oproept.

De raad heeft zich in dit verband afgevraagd of aan 'predikanten van buitenaf' dezelfde of soortgelijke hoge toelatingseisen worden gesteld als aan de 'eigen studenten'. Wij geven de kerken in overweging hier een uitspraak over te doen.

Al stellen de studenten de TSB zeer op prijs, de deelname aan de TSB-bijeenkomsten wordt door de studenten als een niet geringe verzwarende van hun opleiding gezien. Dit geldt vooral voor hen, die naast hun studie een baan hebben ten einde in het levensonderhoud van hun gezin te kunnen voorzien. Desondanks blijft de raad van oordeel dat de studenten (met name zij die begeren predikant te worden in onze kerken) gedurende vijf jaren op 90% van de bijeenkomsten aanwezig behoren te zijn. De studiebegeleiders spreken de studenten er op aan als zij de TSB-dagen zonder geldige reden te vaak verzuimen. De raad en de begeleiders maken zich zorgen over de toenemende vrijblijvendheid onder de studenten ten aanzien van de aanwezigheid op de TSB-dagen.

Het is duidelijk dat met het oog op bovenstaande een presentielijst wordt bijgehouden. Een afschrift daarvan wordt jaarlijks overlegd aan de raad.

Overigens moet bedacht worden dat in 'Apeldoorn' en 'Kampen GKV' de TSB-inspanningen beloond worden met het toekennen van studiepunten. In 'Apeldoorn' gaat het daarbij om drie studiepunten per jaar. (Eén studiepunt staat voor een studiebelasting van 40 uren.)

In relatie tot de niet geringe inspanning die de kerken van hun aanstaande predikanten vragen, kan zonder meer gesteld worden dat de studenten de TSB-activiteiten waarderen als een belangrijke bijdrage aan hun opleiding. Dit laatste is duidelijk gebleken uit een in het cursusjaar 2001-2 gehouden enquête. Het gemiddelde waarderingcijfer was een 7,5 (op een schaal van 1-10).

Een aantal studenten heeft in de verslagperiode een predikantsplaats in de kerken gevonden. Het gaat om: K. van As (Oostzaan), L.A. van Baardewijk (Loosdrecht), A. Beeftink (Doetinchem/Velp), M. de Best (Zalk), K.D. Huizinga (Hardinxveld-Giessendam), J. Jonker (Hoorn), J.W. Ploeg (Gorinchem), R.C. Vervoorn (Steenwijk).

3.4. Stage

"Studenten die zich voorbereiden op het ambt van dienaar des Woords zijn verplicht een stageperiode in een van de Nederlands Gereformeerde Kerken te volbrengen. Daardoor kunnen hijzelf en de studiebegeleiders zich een beter oordeel vormen over de vraag of hij geschikt is voor het ambt en kunnen aspecten die extra aandacht vragen aan het licht komen. De student kan op deze wijze enigszins bekend en vertrouwd gemaakt worden met het werk dat een predikant in een gemeente heeft te doen. Regel is dat de stage pas begint als de student geen colleges meer hoeft te volgen en preekconsent ontvangen heeft. De coördinatie van de stageperiode is in handen van de stagebegeleider Theologische Studie-Begeleiding.

Voorafgaand aan de stage vindt een gesprek plaats met een deskundige van de STAGG waarin in overleg met de stagebegeleider de leerdoelen van de stage worden vastgesteld. Aan het begin, in het

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

midden en aan het einde van de stageperiode vindt een gesprek plaats met de predikant van de stage-gemeente en de stagebegeleider.

Voor studenten die aan de Theologische Universiteit van de Chr. Geref. Kerken te Apeldoorn studeren, kan de stageperiode in de doctoraal-II fase als een bijvak gelden. In dit geval is de periode van 2 weken die gereserveerd is voor verslag en evaluatie, ook bestemd voor literatuurstudie. Bij het eindgesprek zal dan ook een hoogleraar van 'Apeldoorn' aanwezig zijn." (Citaat uit het zgn. groene boekje)

Door de studiebegeleiders is een poule van werkbegeleiders samengesteld. Dat wil zeggen: een lijst van predikanten die bereid zijn gebleken een student gedurende de stage in 'zijn' gemeente te willen begeleiden. Studenten kiezen voor hun stage een begeleider uit deze lijst.

Omdat het begeleiden van een stagiair bepaalde vaardigheden vereist, waarover niet iedere predikant zal beschikken, wordt er (in samenwerking met het STAGG) regelmatig (eens in de drie jaren) een toerustingsdag voor hen georganiseerd.

Predikanten die werkbegeleider willen zijn, kunnen zich bij de studiebegeleiders opgeven en zullen t.z.t. de trainingscursus ontvangen.

Een lastig punt in het kader van de stage is de vergoeding voor de te maken kosten. De raad heeft bepaald dat de kosten die de normale studiekosten te boven gaan door de kerken worden vergoed. Om deze kostenpost enigszins in de hand te houden, wordt van de stagiair gevraagd van tevoren een begroting te overleggen aan de stagebegeleider. Pas na goedkeuring van deze begroting kan de stagiair aanspraak maken op een vergoeding.

De kosten van een eventueel noodzakelijk gebleken extra stage-periode komen echter niet voor rekening van de kerken.

Naast bovengenoemde stage aan het einde van de studie overweegt de raad een zogenaamde 'snuffelstage' ergens in het begin van de studie. Deze 'snuffelstage' wordt overwogen om de studenten in een relatief vroeg stadium van hun opleiding al een beetje kennis te laten maken met het predikantswerk. Mogelijk worden op die wijze teleurstellingen in een latere fase van de opleiding voorkomen.

Aan 'Apeldoorn-studenten' is de mogelijkheid van een vrijwillige 'snuffelstage' (daar genoemd: 'praktijkoriëntatie') in het eerste semester van het derde studiejaar opgenomen. Deze stage duurt één week en wordt (dus) gewaardeerd met één studiepunten.

Uit het eerder gegeven overzicht van de verdeling van de studenten over de verschillende fases van de studie kan duidelijk zijn dat een relatief hoog aantal studenten zich in de eindfase van hun opleiding bevindt. Daardoor was de verwachting dat in de loop van het cursusjaar 2002-3 ongeveer acht studenten een stage zouden volgen. Dat zou een behoorlijke verzwarening gaan betekenen voor stagebegeleider drs. Schaeffer, wiens taak door de besluitvorming op de laatste landelijke vergaderingen toch al behoorlijk was toegenomen (niet-theologische vaardigheden). In overleg met drs. Schaeffer en de raad van de (groeierende) kerk van Nunspeet is besloten iemand te zoeken, die hem voor het cursusjaar 2002-3 als stagebegeleider zou kunnen bijstaan. De raad heeft - temeer daar het om een tijdelijke verlichting gaat - daarvoor gezocht onder de leden van de raad. Hij heeft drs. J. Kiers van Den Helder - die een aanvullende opleiding tot gekwalificeerd supervisor heeft gevolgd - gevraagd en bereid gevonden deze tijdelijke taak op zich te nemen. Uiteraard heeft dit besluit en de uitvoering daarvan financiële consequenties voor de lopende begroting.

Omdat drs. Kiers een functie als geestelijk verzorger in de gezondheidszorg heeft aangenomen, is hij voor het cursusjaar 2003-4 niet meer als stagebegeleider beschikbaar. De raad heeft ervoor gekozen

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

voor dit seizoen op andere wijze verlichting voor drs Schaeffer te zoeken. Deze bestaat voornamelijk in het terugbrengen van twee door Schaeffer te verzorgen lezingen naar één lezing en - indien nodig - het inschakelen van een STAGG-medewerker.

4. Het werk van de Raad van Toezicht en Advies.

Zoals al geschreven: de raad komt gewoonlijk vier keer per jaar bijeen. De vergaderingen worden als regel door twee van de drie begeleiders bijgewoond. Vaste agendapunten zijn: het vaststellen van het door de begeleiders voorgestelde jaarprogramma en het bespreken van de schriftelijke verslagen van de leden die bij toerbeurt een TSB-dag of -weekend bijwonen. In het verlengde hiervan wordt regelmatig en uitvoerig over het beleid gesproken. Op deze wijze vindt er een intensief overleg plaats met de begeleiders. Recent heeft de raad besloten de verslagen eens per jaar tegelijk te bespreken aan de hand van een compilatie van significante opmerkingen en bevindingen. Zodoende hoopt de Raad bepaalde constanten te kunnen signaleren en een goed inzicht in het geheel van de begeleiding te verkrijgen.

Voor beleidsonderdelen wordt soms een werkgroepje gevormd dat de raad dient met concrete voorstellen. Zo bestaat er op dit moment (voorjaar 2003) een werkgroep 'Beroepsvorming theologische studenten'.

Vertegenwoordigers van de raad en de begeleiders hebben jaarlijks overleg met zowel de senaat van de TUA als vertegenwoordigers van het NGS.

4.1. Doelstelling TSB

Voor de volledigheid vermelden we hier nog eens de doelstelling van de TSB zoals die in 2000 is vastgesteld.

"De Theologische Studiebegeleiding (TSB) is opgezet vanuit de Nederlands Gereformeerde Kerken en staat open voor alle studenten die aan verschillende universiteiten en scholen theologie studeren. De eerste bijeenkomst van de TSB vond plaats in januari 1969.

De TSB beoogt een nadere toerusting te geven tot het ambt van dienaar des Woords in de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Doordat de studieprogramma's aan de theologische opleidingen grote verschillen vertonen, zowel vakinhoudelijk als confessioneel, en niet in alle gevallen voldoen aan de eisen die de kerken stellen aan de opleiding van hun toekomstige dienaren des Woords (zie regelingen voor de opleiding, Apeldoorn 1994), hebben de kerken de TSB ingesteld. Deze heeft de bedoeling om de studenten in de theologie te begeleiden en nader toe te rusten tot de dienst des Woords. De begeleiding van de door de kerken aangestelde studiebegeleiders richt zich op:

1. de theoretische scholing, de praktische vorming en de spiritualiteit van de studenten

- a. Het uitgangspunt bij de **theoretische scholing** van de studenten is het Woord van God en de belijdenis van de kerk. De studiebegeleiders hebben de taak om de studenten te helpen hun theologische ontwikkeling af te stemmen op de kerken, waarbinnen zij als predikant een plaats hopen te ontvangen. Dit raakt in het bijzonder de identiteit van de NGK. Bij de vaststelling van het programma zal daarom gelet worden op identiteitsbepaalde onderwerpen en/of onderwerpen waarin de eigen identiteit doorwerkt. De begeleiders hanteren een lijst van aandachtsvelden die minimaal eenmaal per vijf jaar aan de orde behoren te komen:

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Bijbelse vakken: hermeneutiek, historiciteit en schriftgezag, verhouding OT-NT, ontwikkelingen in het bijbelonderzoek (moderne methodes), een recente of inmiddels klassieke bijbelse theologie, theologie van de evangelies, aspecten van de theologie van Paulus.

Dogmatische vakken: ethiek, apologetiek, Godsleer, christologie, pneumatologie (ecclesiologie), openbaringsleer (de Heilige Schrift), voorzienigheidsleer/leer van de schepping, soteriologie (verkiezing; rechtvaardiging; heiliging; verzoening), eschatologie.

Ambtelijke vakken: binding aan de belijdenis, kerkrecht, kerkgeschiedenis (19^e eeuw en recente geschiedenis), ambtsopvatting, spiritualiteit van de pastor, gemeenteopbouw, zending/evangelisatie, homiletiek, diakonaat en catechetiek.

- b. De **praktische vorming** richt zich zowel op de persoon als het werk van de toekomstige predikant. Het is van belang dat de student een zo helder mogelijk beeld krijgt van de eigen gaven en (on)mogelijkheden, en van zijn/haar functioneren in die situaties die met het predikantschap gegeven zijn. De studiebegeleiders hebben tot taak de studenten daarbij te helpen en hiervoor zonedig derden in te schakelen. Ook behoort het tot de taak van de begeleiders om de studenten persoonlijk te begeleiden.
- c. Zowel bij de theoretische scholing als bij de praktische vorming zal er ook aandacht zijn voor de **spiritualiteit** van de studenten. Niet als een zelfstandig vakgebied, maar als een gerichtheid die bij alle vakken aanwezig is. Een goede beoefening van de theologie wordt gevoed door en moet ook zelf weer voeding geven aan de eigen omgang met God.

2. **het bevorderen van de contacten tussen de studenten en de kerken**

In de TSB mogen de studenten de kerken vertegenwoordigd zien. Mede daarom kan deelname aan de TSB niet als vrijblijvend worden gezien. Naar de kerken toe is het haar doelstelling de kerken aan te sporen de band met de studenten vast te houden en een duidelijke vorm te geven. Ook het preekconsent en het volgen van stages kunnen hierin een rol spelen.

3. **het bevorderen van de contacten tussen de studenten onderling**

De TSB is een ontmoetingsplaats voor studenten, die aan verschillende universiteiten en scholen studeren. Dit laatste impliceert een grote verscheidenheid. De bedoeling van de TSB is om de studenten samen te binden door middel van studie, bezinning en gemeenschap met elkaar.”

Ten einde de gemeenteleden te informeren over de TSB is in november 2000 en in december 2002 een Bulletin voor gemeenteleden verschenen. De oplage van het bulletin is 11.000 exemplaren (voor elk adres één exemplaar). De raad is voornemens minimaal eens per twee jaren een bulletin te laten drukken en verspreiden.

4.2. **De theologische opleiding.**

Zoals bekend heeft de Landelijke Vergadering van Doorn (1998) het Doctoraal-II (in de nieuwe bama-structuur: master) als vereist opleidingsniveau vastgesteld. Deze regel wordt met de nodige souplesse toegepast waar het gaat om hen die ten tijde van dit besluit al in een gevorderd stadium van hun studie waren. Zo langzamerhand bereiken we nu het moment waarop alle studenten aan deze vereiste kunnen gaan voldoen, ook al beseft de raad dat er altijd zeer bijzondere omstandigheden zullen blijven die een

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

afwijking van deze regel rechtvaardigen. Het oordeel hierover is aan de begeleiders, echter niet zonder de raad daarin te kennen.

Uiteraard spreken de begeleiders met de studenten over hun opleidingskeuze. Dit in het licht van enerzijds de studievrijheid en anderzijds het dringend advies van de kerken om de opleiding aan de TUA te volgen. Raad en begeleiders kunnen nog steeds van harte het Apeldoorn-advies beamen. Van alle bestaande opleidingen geldt de TUA nog steeds als de meest geschikte voor onze aanstaande predikanten.

4.3. TSB - TUA

Eens per jaar is er overleg met de senaat van de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Apeldoorn. Een overleg dat steeds in een plezierige sfeer plaats vindt. Over en weer wordt informatie uitgewisseld en een belangrijk agendapunt is de bespreking van de studie en de studievoortgang van de studenten. Ook worden onderwerpen besproken die met de opleiding verband houden. De besluiten van de laatstgehouden landelijke vergadering worden weergegeven en toegelicht.

De raad is nog steeds zeer ingenomen met de studiewaardering van de TSB-deelname door onze studenten. Per jaar worden daarvoor drie studiepunten toegekend. Uiteraard op basis van een verklaring van de begeleiders. Daarnaast geldt de stage nog steeds als een mogelijk bijvak voor het Doctoraal-II.

De waardering voor het werk van de TUA wordt tot uitdrukking gebracht in een jaarlijkse vaste donatie van € 4540,-

Ook door de Theologische Universiteit Kampen GKV (Broederweg) worden de TSB-activiteiten met het toekennen van studiepunten gewaardeerd.

4.4. TSB-NGS

Met vertegenwoordigers van het NGS is eens per jaar overleg. In ons vorige rapport hebben wij melding gemaakt van geconstateerde leemtes in het studieprogramma van het NGS.

Vertegenwoordigers van het NGS hebben toegezegd met de geconstateerde leemtes rekening te willen houden. De raad verwacht binnenkort het bijgestelde studieprogramma te zullen ontvangen.

Het is zondermeer een verheugende zaak dat TSB en NGS elkaar regelmatig ontmoeten. Het overleg vindt in een goede sfeer plaats, al is het ook zo dat er tussen TSB en NGS een aantal gevoelige punten blijven liggen. De gevoeligheid concentreert zich rondom de waardering van de theologische wetenschap. Dat bleek o.a. toen van de TSB-zijde gevraagd werd naar het beleid ten aanzien van de benoeming van nieuwe docenten. De raad heeft kenbaar gemaakt dat hij verwacht te worden geïnformeerd als bij het NGS belangrijke veranderingen (zoals in het programma of het aantreden van nieuwe docenten) plaatsvinden.

4.5. Niet-theologische vaardigheden

De TSB-aandacht voor de niet-theologische vaardigheden - zoals daar destijds door de kerken toe besloten is - is een telkens terugkerend bespreekpunt. In het kader van de stage wordt expliciete aandacht gegeven aan deze vaardigheden. Daarbij is ook de STAGG ingeschakeld.

Het valt niet te ontkennen dat de niet-theologische vaardigheden in de ambtspraktijk van de predikant een steeds grotere rol lijken te gaan spelen. Vandaar dat de TSB daar ook blijvend aandacht aan zal moeten blijven besteden. Tegelijkertijd wil de raad er echter voor waken dat door deze ontwikkeling de aandacht voor de theologische inhoud van het predikantswerk verflauwt.

Binnen het begeleidingsdriemanschap ligt het voor de hand dat voor de niet-theologische vaardigheden vooral naar de 'begeleider-praktische vakken' drs. Schaeffer gekeken wordt. In praktijk betekent dat een behoorlijke verzwaring van zijn takenpakket. Boven schreven we daar reeds iets over.

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Deze verzwaaring heeft binnen de raad de vraag opgeroepen of de kerken niet zouden moeten besluiten een vierde begeleider aan te stellen, die zich dan met name op de niet-theologische vaardigheden - zoals 'persoonlijke ontwikkeling' en 'communicatieve vaardigheden' - zou moeten richten. Aan deze vierde begeleider zou dan ook het hele stagetraject kunnen worden toebedeeld. Drs. Schaeffer zou dan meer dan nu het geval is zijn handen vrij hebben voor de vakken als kerkgeschiedenis, kerkrecht, gemeenteopbouw, homiletiek, catechetiek en pastoraat.

4.6. Beroepsvorming.

Tijdens de Landelijke Vergadering van Doorn (1998) kwam de wens naar voren, dat studenten niet alleen theologische, maar ook andere vaardigheden zouden moeten verwerven. Daarbij werd onder andere gedacht aan preekpresentatie, gesprekstechniek, didactische vaardigheden, vergadertechniek en conflicthantering. Ook het belang van de persoonsvorming werd benadrukt: de aanstaande dominee moet zijn mogelijkheden en beperkingen leren kennen en inzicht verwerven hoe hij als persoon betrokken is bij de uitoefening van zijn ambt. Hij moet leren reflecteren op zijn eigen functioneren en de kunst verstaan hoe hij zijn eigen houding kan bijstellen. Deze wensen zijn tot uitdrukking gebracht in het besluit van de LV van Doorn op 9 mei 1998:

De Landelijke Vergadering, gehoord het rapport van de RvTA en de bespreking daarvan, verzoekt aan de Raad om zich nadrukkelijk bezig te houden met de geschiktheid van kandidaten voor het ambt van predikant. Daarbij is aandacht te geven aan:

- 1. begeleiding van studenten in het verwerven van andere dan theologische vaardigheden,*
- 2. hulp aan de kerkelijke vergaderingen bij het beoordelen van de geschiktheid van kandidaten.*

Op de Landelijke Vergadering van Amersfoort (2001) hebben de kerken zich in positieve zin uitgesproken over de voortgaande vorming van predikanten. De destijds door de Raad gedane aanbevelingen zijn toen unaniem aanvaard. We citeren uit de besluiten van de LV Amersfoort die aanbevelingen die betrekking hebben op de beginnende predikanten (aanbeveling 5 en 6):

Aanbeveling 5

Beginnende predikanten krijgen bij het afsluitend onderzoek door de regionale vergadering een mentor toegewezen. Kerkenraden doen er goed aan mede zorg te dragen voor een goed functionerend mentoraat. Aan goed mentoraat mogen eisen gesteld worden:

- a. de mentor heeft zich een zelfstandige werkhouding toegeëigend;*
- b. de mentor laat de beginnende predikant leren aan de hand van ervaringen die de beginnende predikant in het werk opdoet;*
- c. de mentor helpt de beginnende predikant een eigen werkwijze te vinden in het spanningsveld van de verwachtingen van de gediende gemeente enerzijds en de feitelijke vermogens van de predikant en zijn idealen anderzijds;*
- d. de mentor legt zich toe op een inhoudelijke, praktische en collegiale werkbegeleiding;*
- e. de mentor is bereid ook een pastorale taak ten opzichte van de beginnende predikant en zijn gezin op zich te nemen, indien daar behoefte aan blijkt;*
- f. de mentor heeft bij voorkeur een mentorentraining gevolgd.*

Een reeks van vijftien gesprekken over een periode van drie jaar vormt een goede richtlijn voor mentoraat.

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Aanbeveling 6

Pastorale supervisie mag gezien worden als een geschikt instrument tot persoonlijke vorming, ook van predikanten die de beginfase voorbij zijn. Supervisie is een op de persoon gerichte vorm van leren voor werkers in mensgerichte beroepen binnen onderwijs, zorg, hulpverlening en pastoraat. Aan pastorale supervisie mogen eisen gesteld worden:

- a. de supervisor beschikt over een eigen dienstbare deskundigheid om persoonlijke leerprocessen te begeleiden, verworven door een daartoe gevolgde extra opleiding;*
- b. de supervisor laat de predikant leren door heroverweging van ervaringen die de predikant in het werk opdoet; de keuze van dit leermateriaal berust bij de predikant in supervisie;*
- c. de supervisor helpt de predikant zicht te krijgen op zijn vaardigheden en zijn houding in de omgang met mensen;*
- d. de supervisor helpt de predikant persoonlijke blokkades te verkennen en te overwinnen;*
- e. de supervisor helpt de predikant verborgen kwaliteiten te ontdekken en te ontwikkelen;*
- f. de supervisor helpt de predikant zichzelf die vragen te leren stellen die een zelfstandige vruchtbare omgang met impasses in het werk mogelijk maken.*

Een reeks van vijftien gesprekken eenmaal per veertien dagen vormt een goede richtlijn voor pastorale supervisie.

Aanbeveling 7

Mentoren en supervisoren voor predikanten behoeven niet noodzakelijk zelf predikanten te zijn. Vertrouwdheid met het predikantswerk en de kerkelijke cultuur bovenop de vereiste bijzondere vaardigheid of deskundigheid kan evenwel een voordeel zijn. Het verdient daarom aanbeveling dat predikanten die dat wensen van hun kerkenraden de ruimte krijgen een mentorentraining of een opleiding tot pastoraal supervisor te volgen en taken als mentor of pastoraal supervisor te vervullen.

Meerdere malen heeft de Raad gesproken over zowel de besluiten van 'Doorn' betreffende de niet-theologische vaardigheden als de besluiten van 'Amersfoort' ten aanzien de voortgaande vorming. De Raad heeft in de besluitvorming tot dusverre een uitnodiging gezien om het geheel van de (vooral niet-theologische) begeleiding en voortgaande vorming – samengevat als 'beroepsvorming' - in kaart te brengen.

Vanwege de complexiteit van het geheel heeft een werkgroepje binnen de Raad en Begeleiders zich in het bijzonder met deze materie bezig gehouden. De gedachten van de werkgroep zijn door de Raad besproken en worden hierbij aan de kerken voorgelegd. Wij doen dat in de vorm van een voorstel.

De Raad stelt de kerken voor ten aanzien van de beroepsvorming van studenten en beginnende predikanten het volgende uit te spreken:

- 1. De kerken achten het noodzakelijk dat predikanten hun theologische kennis en vaardigheden adequaat en specifiek kunnen toepassen in o.a. prediking, pastoraat, catechese en kerkenraadswork; kennis hebben hoe communicatie verloopt, inzicht hebben in hun eigen aandeel in de communicatie, vaardig zijn hun eigen communicatie aan te passen aan wat de situatie verlangt; zichzelf kennen als persoon, als gelovige, als theoloog en als predikant, hun sterke kanten kunnen versterken en hun zwakke kanten kunnen verbeteren, oog hebben voor de invloed die zij op hun omgeving hebben,*

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

in hun persoonlijk optreden kunnen inspelen op wat de situatie verlangt.

2. *De Theologische Studie-Begeleiding richt zich op:
de theoretische scholing,
de beroepsvorming,
de spiritualiteit
van de studenten.*
- a. *De Theologische Studie-Begeleiding begeleidt de student middels persoonlijk mentoraat in de ontwikkeling van zijn beroepsvorming:
de studiebegeleiders inventariseren welke kennis en vaardigheden de student kan toepassen en welke extra aandacht verdienen;
studiebegeleider en student spreken af langs welke weg daar de nodige aandacht aan geschonken kan worden;
de studiebegeleiders schakelen zo nodig en zo mogelijk anderen in, die bij deze leerweg ondersteuning kunnen bieden.*
- a. *Elke deelnemer aan de TSB volgt in het begin van zijn studie een oriënterende stage van een week in één van de kerken, tenzij hij/zij geen predikant wil worden in de Nederlands Gereformeerde Kerken. Het doel van deze stage is de student te helpen bij het signaleren van mogelijkheden en moeilijkheden op de weg naar het predikantschap. De stagebiedende predikant zal de student kennis laten nemen van verschillende facetten van het predikantschap. Samen met de TSB-mentor formuleert de student vooraf een aantal aandachtspunten of leervragen. Aan de hand van deze leervragen maakt de student een verslag van zijn activiteiten en indrukken. Op grond van de opgedane ervaringen formuleren student en TSB-mentor een passende leerweg naar het predikantschap. In deze leerweg komt ook het roepingsbesef ter sprake.*
- c. *Het als student voorgaan in kerkdiensten geldt als verplicht onderdeel in de leerweg naar het predikantschap. Aan het voorgaan in kerkdiensten dient het aanvragen van preekconsent vooraf te gaan.
De student organiseert via de kerkenraden bij minstens drie preekbeurten in verschillende gemeenten een nabespreking met deelnemers aan die dienst waarin zijn voorgaan geëvalueerd wordt. Van deze diensten en van deze evaluaties levert hij bij de TSB-mentor verslagen in, waarin hij eigen sterke punten en zwakke punten benoemt en een verbeterplan voorstelt.*
- d. *De stage van drie maanden aan het eind van de studie is verplicht en heeft een tweeledige functie:
De student laat zien dat hij voldoende in huis heeft aan kennis en vaardigheden (zie punt 1) om als zelfstandig predikant te kunnen beginnen.
De student maakt een begin met de ontwikkeling van een eigen beroepshouding. Daartoe leert hij reflecteren op zijn eigen ambtswerk.
Formele en inhoudelijke criteria waaraan de stage moet voldoen, zullen van te voren met de student in een stagecontract worden vastgelegd. Indien de stage deel uitmaakt van een theologische opleiding, zal het stagecontract ook aan de opleiding ter instemming worden voorgelegd, zodat de studiepunten kunnen worden toegekend.
In een stagerapport zullen de bevindingen van student, werkbegeleider en stagebegeleider worden neergelegd. In dit stagerapport zal ook vermeld worden op welke manier verder*

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

gewerkt wordt aan voortgaande beroepsvorming en welke verdere begeleiding wenselijk of noodzakelijk is.

Deze bevindingen worden meegenomen in het eindattest van de TSB, dat moet worden overgelegd bij de aanvraag beroepbaarstelling in de Nederlands Gereformeerde Kerken.

- e. De begeleiding tijdens de stage beoogt de integratie van persoonlijke houding en beroepsvaardigheden, afgestemd op de werkplek. Bij gebleken behoefte kan de TSB de begeleiding intensiveren. De kerken stellen de TSB-begeleiders in staat met het oog op de stagebegeleiding specifieke kennis en vaardigheid te verwerven of van elders te betrekken. De stagebegeleiding van de TSB omvat minstens vier gesprekken. De student formuleert leerthema's, die passen bij zijn ontwikkeling als persoon, als gelovige en als aanstaand predikant. Halverwege en aan het eind van de stage worden vorderingen en/of achterstanden gerapporteerd, waaruit een nieuwe etappe in de leerweg naar het predikantschap voortvloeit.*
- f. In de eerste jaren van het predikantschap ontstaat er een min of meer blijvende beroepshouding. Deze uiteindelijke beroepsvorming valt onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van kerkenraad, regio-mentor en predikant. Omdat het echter de vraag is of er vanuit de regio's en de kerkenraden altijd wel voldoende gelegenheid en bekwaamheid is om de beginnende predikant adequaat te begeleiden, loopt het TSB-traject door tot en met de eerste drie jaren van het predikantschap. Op die manier kan de kennis en ervaring die de TSB en de student tijdens de studie en de stage samen hebben opgedaan ten nutte gemaakt worden in de beginjaren van het predikantschap. De manier waarop de begeleiding vorm krijgt, is een zaak van overleg tussen predikant, kerkenraad, de regio-mentor en de TSB. De TSB neemt hierbij de leiding. Een halfjaarlijks TSB-mentorgesprek geldt hierbij als minimum. Naast dit halfjaarlijkse contact valt te denken aan jaarlijkse verplichte terugkomdagen (bijv. in combinatie met en in het verlengde van het TSB-studentenweekend). De TSB kan aanvullende begeleiding aanbieden of daarvoor derden inschakelen (zie ook de adviezen van de LV 2001 met betrekking tot voortgaande vorming).*
- g. Met deze voorstellen ontstaat een standaard begeleidingstraject:*
Persoonlijke begeleiding door één van de studiebegeleiders vanaf het eerste jaar van lidmaatschap van de TSB.
Oriënterende stage, als instrument om mogelijkheden en moeilijkheden te signaleren.
Preekconsent en voorgaan in gemeentes, met terugkoppeling naar de TSB-mentor.
Stagebegeleiding, zo nodig geïntensiveerd, met leerthema's die op de persoon zijn afgestemd.
Het begeleiden van de beroepsvorming van deze predikant, tot en met het derde jaar van het predikantschap.
- h. Naast dit standaard begeleidingstraject kan, mits duidelijk gemotiveerd, een advies tot een extra investering in persoonsvorming gegeven worden. De kosten van de standaard begeleiding komen geheel voor de kerken; de kosten van extra begeleiding slechts voor een nader te bepalen percentage met een maximumbedrag.*

Uit bovenstaande is duidelijk dat met name het onder 2.f. genoemde (de TSB als eerstverantwoordelijke voor de voortgaande vorming gedurende de eerste drie jaren van het predikantschap) een behoorlijke uitbreiding van het TSB-werk betekent. De Raad realiseert zich dat.

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Deze uitbreiding zal uiteraard niet zonder financiële en personele gevolgen kunnen blijven. Wij menen echter deze voorstellen te moeten doen omdat wij - op grond van de 'verhalen' uit de praktijk - vrezen dat de voortgaande vorming en het regionale mentoraat niet de beoogde doelstelling zullen bereiken. Terwijl het juist in deze tijd zo belangrijk is dat er gedurende de opleiding en de eerste jaren in de pastorie een goede beroepshouding wordt ontwikkeld. Waarbij het bovendien waarschijnlijk zo is dat voor het ontwikkelen van een goede beroepshouding de eerste praktijkjaren belangrijker en bepalender zijn dan de studiejaren die daaraan voorafgaan. Het ijzer kan pas echt gesmeed worden als het 'heet' is.

En 'heet' wordt het met name in de eerste jaren van het predikantschap. Juist in de beginjaren van het predikantschap kunnen lacunes aan de dag treden die om nadere scholing vragen. Dan is er ook een referentiekader aanwezig waarbinnen aan de beroepshouding gewerkt kan worden.

Om bovenstaande redenen legt de Raad bedoeld voorstel aan de kerken voor.

Gecombineerd met hetgeen hierboven reeds is geschreven over de verzwaring van de taak van drs. Schaeffer, vergt de voorgestelde uitbreiding o.i. de benoeming van een vierde studiebegeleider.

Indien de kerken met ons voorstel instemmen, stellen wij de kerken dan ook voor in de loop van de aanstaande Landelijke Vergadering tot de benoeming van een vierde begeleider te komen. De Raad denkt daarbij aan een theoloog met kwaliteiten op het terrein van de beroepsvorming of een niet-theoloog met dezelfde kwaliteiten, die zeer goed thuis is in de kerken en het predikantswerk.

Om tot de benoeming van een vierde begeleider gedurende de komende Landelijke Vergadering te komen, zal reeds in het begin van deze vergadering dit rapport aan de orde gesteld moeten worden. De Raad kan immers pas aan sollicitatieprocedure beginnen nadat de Landelijke Vergadering in positieve zin over onze voorstellen heeft besloten.

Uiteraard zal een uitbreiding in bovengenoemde zin mede bezien moeten worden in het licht van de onderzoeksresultaten van de Commissie Opleiding Predikanten (COP) en hetgeen de kerken daarover zullen besluiten.

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

5. Financieel overzicht 2000 tot en met 2002

Ter vergelijking de uitkomst 1999 en als aanvulling de begroting 2003. De cijfers over 1999 en 2000 zijn ter vergelijking omgerekend naar €.

Financieel overzicht 2000 t/m 2002

	1999	2000	2001	2002	begroot 2003
	€	€	€	€	€
Honorering Studiebegeleiders	€ 45.648	€ 46.558	€ 47.963	€ 56.424	€ 65.000
Vergoeding theologische Universiteit Apeldoorn	€ 2.723	€ 4.084	€ 4.538	€ 4.538	€ 4.540
Vergoeding boeken / Literatuur	€ 2.269	€ 6.807	€ 6.807	€ 6.257	€ 8.200
Kosten studiebijeenkomsten studenten	€ 5.192	€ 4.461	€ 6.914	€ 3.441	€ 8.200
Kosten stages studenten (reiskosten)	€ 243	€ 406	€ 898	€ 4.340	€ 4.000
Vergoeding secretaris studenten	€ 1.134	€ 1.134	€ 1.134	€ 1.180	€ 1.200
Reis- en vergaderkosten en overige kosten RvTA	€ 3.990	€ 1.239	€ 1.772	€ 2.780	€ 2.100
Kosten begeleiders		€ 1.659	€ 1.494	€ 2.086	€ 2.800
Kosten secretaris en penningmeester		€ 318	€ 113	€ 134	€ 600
Gemeentebulletin		€ 2.438	€ -	€ 2.386	€ 2.500
Kosten opl. STAGG			€ 851		€ 2.500
Diverse kosten			€ 228	€ 97	
totaal uitgaven	€ 61.200	€ 69.103	€ 72.711	€ 83.662	€ 101.640
Inkomsten					
Bijdrage kerken	€ 74.572	€ 74.499	€ 75.184	€ 75.414	€ 85.553
Giften	€ 3.017	€ -	€ -		
Rente	€ 1.865	€ 2.458	€ 2.960	€ 3.128	€ 2.000
Overige inkomsten			€ 360	€ 187	
totaal inkomsten	€ 79.453	€ 76.957	€ 78.504	€ 78.728	€ 87.553
Overschot	€ 18.254	€ 7.854	€ 5.793		
Tekort				€ 4.935	€ 14.088

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

Verloop beschikbare middelen

		€	€	€
Saldo beschikbare middelen per	1-1-2000			48.052
bij: overschot 2000		7.854		
vrijval reservering ivm inrichting boekenfonds		9.302		
overschot 2001		<u>5.793</u>		
			22.949	
af: tekort 2002			<u>4.935-</u>	
Per saldo overschot 2000 - 2002				<u>18.015</u>
Saldo beschikbare middelen per	31-12-2002			<u><u>66.067</u></u>
Bestaande uit:				
Banksaldo werkrekening			0	
Banksaldo deposito			<u>79.749</u>	
				79.750
af: vooruitontvangen bijdragen			-	
nog te betalen kosten			6.262-	
bij: nog te ontvangen bijdragen			<u>2.530</u>	
				<u>3.732-</u>
				76.018
Saldo boekenfonds				<u>9.950</u>
Saldo beschikbare middelen per	31-12-2002			<u><u>66.067</u></u>

Verloop boekenfonds

Stand boekenfonds per	1-1-2000			7.555
bij: Dotatie 2000		-		
Dotatie 2001		6.807		
Dotatie 2002		<u>5.330</u>		
			12.136	
Af: uitkeringen 2000		-		
uitkeringen 2001		4.411-		
uitkeringen 2002		5.330-		
			<u>9.741-</u>	
Per saldo				<u>2.396</u>
Stand boekenfonds per	31-12-2003			<u><u>9.950</u></u>

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

De bijdragen van de kerken is gedurende de verslagperiode gebaseerd op € 2,50 (fl 5,50) per ziel. De hoogte van de bijdrage wordt reeds vanaf 1 januari 1998 gehanteerd. Jaarlijks wordt de bijdrage per ziel vastgesteld door de raad. Reeds in de begroting van 2002 werd de verwachting uitgesproken dat een verhoging van de bijdrage in volgende jaren niet te vermijden zou zijn. Met ingang van het jaar 2003 heeft de raad, gelet op de ontwikkeling van de kosten verbonden aan de uitvoering van de verschillende activiteiten, de bijdrage moeten verhogen tot € 2,75.

Bij bovenstaand cijfermatig overzicht geven wij u de volgende toelichting:

Met dankbaarheid heeft de raad geconstateerd dat ook in deze verslagperiode de kerken trouw zijn geweest in het afdragen van de gevraagde bijdragen, en in enkele gevallen zelfs door middel van extra collecten meer hebben afgedragen. Mede hierdoor konden de jaren 2000 en 2001 met een overschot worden afgesloten. Het jaar 2002 werd met een tekort afgesloten, echter per saldo was er in de verslagperiode een overschot dat is toegevoegd aan de beschikbare middelen.

De uitgaven fluctueren van jaar tot jaar waarbij over de verslagperiode met name een toename van de stagekosten is te zien als gevolg van de intensivering van het stageprogramma en het grotere aantal studenten dat inmiddels een stage heeft gevolgd;

De post honorering studiebegeleiders laat in 2002 eveneens een stijging zien. Deze wordt veroorzaakt door de wijziging van de honorering. Met ingang van 1-7-2002 geschiedt dit - in het verlengde van de uitspraken inzake de predikantstraktementen op de Landelijke Vergadering van Amersfoort en een brief van de kerk van Nunspeet - op basis van de GMV honorarium en kosten tabellen. Voor de begeleiders wordt daarbij uitgegaan (van een-derde) van de hoogste schaal (voor een gemeente met meer dan 550 leden per predikant) en het aantal dienstjaren als predikant. Deze overgang is in 2002 geëffectueerd na overleg met de betrokken kerken van waaruit de studiebegeleiders komen. Tot dat moment was de honorering gebaseerd op het maximum pensioengevend bedrag vastgesteld door de SEV;

In het verslag over de periode 1997 – 1999 werd reeds melding gemaakt van de instelling van een boekenfonds om zo de kosten van de regeling gelijkmatiger te kunnen verdelen over de jaren. Per ultimo 2000 is dit fonds zichtbaar gemaakt in de cijfers. Het verloop van het fonds over de verslagperiode is in het overzicht beschikbare middelen opgenomen. Gelet op het tekort in 2002 en de stand van het fonds is besloten om in dit jaar de dotatie aan het boekenfonds gelijk te stellen aan de gedane uitkeringen uit het fonds.

6. Slotopmerkingen

De raad stelt met dankbaarheid aan de Heer van de kerk vast dat de TSB-werkzaamheden in de onderhavige verslagperiode goede voortgang mochten vinden. De begeleiders en de raad hebben in alle rust en vrede hun werk kunnen doen. De begeleiders ontvingen de gezondheid om hun werkzaamheden te volbrengen. Dat het laatste niet vanzelfsprekend is, hebben we ervaren in de ziekte van mevr. Schaeffer-Moesker. Daardoor moest drs. Schaeffer een enkele keer verstek laten gaan. Des te dankbaarder is de raad dat de gezondheid van mevr. Schaeffer het toelaat dat haar man zich weer op de afgesproken wijze aan het TSB-werk kan wijden. Er is veel reden tot dankbaarheid! Zegene de Here ook voor de toekomst het werk van de Theologische Studie-Begeleiding.

7. Voorstellen

Samenvattend stelt de Raad aan de kerken voor:

- a. het door de Raad gevoerde beleid goed te keuren;

Rapport Raad van Toezicht en Advies voor de Theologische Studie-Begeleiding

- b. de opdracht aan de Raad van Toezicht en Advies voor de TSB te continueren;
- c. een uitspraak te doen over een al dan niet noodzakelijk toelatingseisen voor ‘predikanten van buitenaf’ zodat aan hen dezelfde of soortgelijke hoge toelatingseisen worden gesteld als aan de ‘eigen studenten’;
- d. een beslissing te nemen over het doortrekken van het begeleidingstraject tot en met de eerste drie jaren van het predikantschap;
- e. (afhankelijk van de resultaten van de bespreking van het rapport van de Commissie Opleiding Predikanten) de raad te verzoeken gedurende de Landelijke Vergadering van Lelystad te komen met een voorstel tot benoeming van een vierde begeleider.